

Ljubljana 2012

ITALIJANŠČINA KOT MATERINŠČINA

Predmetni izpitni katalog za splošno maturo ◀

Predmetni izpitni katalog se uporablja od spomladanskega izpitnega roka **2014**, dokler ni določen novi. Veljavnost kataloga za leto, v katerem bo kandidat opravljal maturo, je navedena v Maturitetnem izpitnem katalogu za splošno maturo za tisto leto.

ric

Državni izpitni center

PREDMETNI IZPITNI KATALOG ZA SPLOŠNO MATURO – ITALIJANŠČINA KOT MATERINŠČINA
Državna predmetna komisija za italijanščino kot materni jezik za splošno matura

Naslov izvirnika: PROGRAMMA DELL'ESAME DI MATURITÀ GENERALE – ITALIANO LINGUA MATERNA

Katalog so pripravile:

Anita Dessardo
Annamaria Lizzul
Dora Manzo
dr. Nives Zudič Antonič

Recenzentki:

dr. Nelida Milani-Kruljac
Silvia Fusilli Skok

Prevedla:

dr. Nives Zudič Antonič

Jezikovni pregled:

Helena Škrlep

Katalog je določil Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje na 150. seji 21. junija 2012 in se uporablja od spomladanskega izpitnega roka 2014, dokler ni določen novi katalog. Veljavnost kataloga za leto, v katerem bo kandidat opravljal matura, je navedena v Maturitetnem izpitnem katalogu za splošno matura za isto leto.

© Državni izpitni center, 2012

Vse pravice pridržane.

Izdal in založil:

Državni izpitni center

Predstavniki:

dr. Darko Zupanc

Uredile:

Nataša Hafner
dr. Andrejka Slavec Gornik
Joži Trkov

Oblikovanje in prelom:

Milena Jarc

Ljubljana 2012

ISSN 2232-4542

KAZALO

1	UVOD.....	5
2	IZPITNI CILJI	6
3	ZGRADBA IN OCENJEVANJE IZPITA	7
3.1	Shema izpita.....	7
3.2	Tipi nalog in ocenjevanje.....	8
3.3	Merila ocenjevanja izpita in posameznih delov.....	9
4	IZPITNE VSEBINE IN CILJI	15
4.1	Jezik	15
4.2	Književnost.....	20
4.3	Tematski sklop iz književnosti in izbor književnih besedil.....	24
5	PRIMERI NALOG ZA PISNI IZPIT	25
5.1	Šolski esej.....	25
5.2	Razčlemba izhodiščnega besedila.....	26
6	USTNI IZPIT	31
6.1	Sestava izpitnega listka.....	31
6.2	Primer izpitnega listka	32
7	KANDIDATI S POSEBNIMI POTREBAMI	34
8	LITERATURA.....	35

1 UVOD

Predmetni izpitni katalog za splošno maturo Italijanščina kot materinščina (v nadaljnjem besedilu katalog) je namenjen kandidatom¹, ki obiskujejo gimnazije z italijanskim učnim jezikom. To so pripadniki italijanske narodnostne skupnosti in italijanščina je zanje prvi jezik. Po Ustavi Republike Slovenije se varujejo in zagotavljajo pravice avtohtone italijanske narodne skupnosti, tudi pravica do vzgoje in izobraževanja v lastnem jeziku.

Pouk italijanščine sledi splošnim in posebnim ciljem. Uvaja splošne vsebine, ki se nanašajo na poznavanje in rabo jezika ter na poznavanje in razumevanje italijanske književnosti in njene zgodovine, hkrati pa obravnava kulturno in literarno dediščino v italijanskem jeziku tega območja v evropskem okviru. Znanje jezika zato presojava glede na razvijanje sporazumevalne zmožnosti ter zavedanja književne in kulturne dediščine.

Sestavljalci kataloga so pri svojem delu upoštevali veljavni učni načrt² ter sklepe Državne komisije za splošno maturo o strukturi izpitov in predmetnih izpitnih katalogov, opredeljenih v veljavnem *Maturitetnem izpitnem katalogu za splošno maturo*.

¹ V predmetnem izpitnem katalogu uporabljeni samostalniki moškega spola, ki se pomensko in smiselno vežejo na splošna, skupna poimenovanja (npr. kandidat, ocenjevalec), veljajo tako za osebe ženskega kot moškega spola.

² Učni načrt. Italijanščina kot materinščina [Elektronski vir]: gimnazija: gimnazija z italijanskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v Slovenski Istri: obvezni predmet in matura (560 ur)/avtorji Sergio Crasnich, Dora Manzo, Anita Dessardo. - Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo, 2008.
http://portal.mss.edus.si/msswww/programi2012/programi/gimnazija/ucni_nacrti.htm

2 IZPITNI CILJI

Izpit splošne mature iz italijanščine kot materinščine ocenjuje sporazumevalno in (med)kulturno zmožnost, ki ju je kandidat razvil v štirih letih učenja.

Pri tem izpitu ima kandidat možnost pokazati svojo zrelost na kognitivnem, kulturnem in sporazumevalnem področju, kar je pogoj za učinkovito nadaljnje izobraževanje in ustrezen poklicni razvoj.

Ocenjevali se bodo predvsem učni dosežki na področjih:

- sporazumevalne zmožnosti, ki se izraža v dejavnostih poslušanja, govornega sporočanja, govornega izražanja, branja in pisanja (brati, poslušati, tvoriti, razčlenjevati in razlagati umetnostna in neumetnostna besedila različnih vrst);
- (meta)jezikovne zmožnosti, ki se potrjuje z razumevanjem in ustrezno uporabo slovničnih struktur glede na glasoslovna, pravopisna, oblikoslovna, besediloslovna in pomenoslovna načela ter pravila slogovne in zvrstne zaznamovanosti;
- literarne in kulturne zmožnosti, ki se udejanja kot:
 - zmožnost razbrati in opisati značilnosti različnih besedilnih vrst (pripovedna, pesemska in dramska besedila),
 - zmožnost razumeti, razčlenjevati, razlagati in podoživljati besedila različnih vrst,
 - zmožnost umestiti dogodek, osebo, dejanje v določen kontekst; razložiti in vrednotiti različne umetniške stvaritve italijanske in evropske književnosti ter jih umestiti v ustrezno literarno obdobje ali gibanja.

3 ZGRADBA IN OCENJEVANJE IZPITA

Naloge izpita splošne mature so v skladu s cilji in vsebinami, ki jih opredeljuje veljavni učni načrt.

Splošna matura iz predmeta italijanščina kot materinščina je sestavljena iz treh delov. V Izpitni poli 1 kandidati pišejo razpravljalni ali razlagalni/interpretativni šolski esej, z Izpitno polo 2 se preverja razumevanje neumetnostnih besedil, tretji del pa je ustni izpit.

Pisni izpit, katerega vrednost je 80 % končne ocene, bo ocenjen zunanje, ustni izpit, katerega vrednost je 20 % končne ocene, pa notranje.

3.1 Shema izpita

► Pisni izpit – zunanji del izpita

Izpitna pola	Naslov	Trajanje	Delež pri oceni	Ocenjevanje	Pripomočki	Priloge
1	Šolski esej na literarno temo (razpravljalni ali razlagalni/interpretativni)	120 minut	50 %	zunanje	nalivno pero ali kemični svinčnik, slovar italijanskega jezika	
2	Razčlemba izhodiščnega besedila; – razmišljanje o jeziku: razbrati in uporabiti jezikovne strukture, usvojiti besedoslovne in pomenoslovne zmožnosti – tvorjenje in preoblikovanje pisnih besedil	90 minut	30 %	zunanje	nalivno pero ali kemični svinčnik	izhodiščno/-a besedilo/-a
Skupaj		210 minut	80 %			

Po zaključku pisanja Izpitne pole 1, tj. pred začetkom pisanja Izpitne pole 2, je v jesenskem izpitnem roku splošne mature 30-minutni odmor.

► Ustni izpit – notranji del izpita

Ustni izpit	Trajanje	Deleži pri oceni	Ocenjevanje
Analiza književnega besedila s predstavitvijo avtorja, njegovega dela in zgodovinskega okvira. Glasno branje, vprašanje ob predloženem literarnem besedilu ali odlomku (usmerjena interpretacija), pregledna naloga iz književnosti in strukturirana jezikovna naloga ob predloženem besedilu oz. odlomku avtorja, njegovega dela in zgodovinskega okvirja	do 20 minut	20 %	notranje
Skupaj	do 20 minut	20 %	

3.2 Tipi nalog in ocenjevanje

Izpit splošne mature sestavljajo trije deli: v Izpitni poli 1 kandidat pokaže zmožnost tvorjenja razpravljalnega ali razlagalnega/interpretativnega šolskega eseja na temo, ki jo določi Državna predmetna komisija za italijanščino kot materni jezik in se nanaša na določeno književno besedilo ali aktualno temo. V Izpitni poli 2 se preverja dosežena raven jezikovne zmožnosti kandidata: dokaže, da razume izhodiščno neumetnostno besedilo, zmožen ga je razčleniti skladno z načeli oblikoslovja, skladnje in besedilnosti. Tretji del je ustni izpit.

► Pisni izpit

Izpitna pola (IP)	Tipi nalog	Število nalog	Ocenjevanje
1	Naloga odprtega tipa: razpravljalni ali razlagalni/interpretativni šolski esej	Kandidatu damo ustrezne smernice.	V poglavju 3.3.2 so navedena merila ocenjevanja znanja, ki jih uporabimo pri ocenjevanju eseja.
Skupaj IP 1		1	50 točk
2	Naloge zaprtega tipa: naloge alternativne izbire (<i>vero/falso</i>)	do 4	vsaka naloga od 2 do 8 točk
	Naloge izbirnega tipa (<i>scelta multipla</i>)	do 4	vsaka naloga od 2 do 8 točk
	Naloge s kratkimi odgovori, naloge dopolnjevanja (z besedami in besednimi zvezami) (<i>completamento, cloze</i>)	do 8	vsaka naloga od 2 do 8 točk
	Naloge urejanja in razvrščanja, naloge povezovanja v smiselno celoto (<i>matching</i>) ...	do 4	vsaka naloga od 2 do 10 točk
	Naloge polodprtega tipa (parafraza, obnova, spreminjanje, zamenjava, urejanje, povezovanje ...)	do 8	vsaka naloga od 10 do 20 točk
	Naloge odprtega tipa: tvorjenje krajšega neumetnostnega besedila dane besedilne vrste	do 4	vsaka naloga od 4 do 20 točk
Skupaj IP 2		do 30	60 točk

Navedeni so samo nekateri tipi nalog zaprtega in polodprtega tipa, v Izpitni poli 2 pa se lahko poleg navedenih uporabljajo še drugi tipi.

► Ustni izpit

Tip naloge	Ocenjevanje
Parafraza in celovito razumevanje predloženega literarnega besedila ali odlomka (poznavanje vsebine)	5
Analiza in komentar (zmožnost razčleniti neposredno in posredno izražene pomene)	5
Poglabljanje (zmožnost povezovanja usvojenega znanja in problemski pristop)	5
Obvladovanje izraznih sredstev ter zmožnost govornega sporočanja in sporazumevanja (jezikovne strukture in izgovorjava)	4
Glasno branje predloženega literarnega besedila ali odlomka	1
Skupaj	20 točk

3.3 Merila ocenjevanja izpita in posameznih delov

Pri pisnem in ustnem izpitu preverjamo znanje kandidatov na treh taksonomskih ravneh. V Izpitni poli 1 in pri ustnem izpitu se pričakuje, da se kandidat loti naloge problemsko: pri izbiri med danimi rešitvami ustrezno vključuje pridobljeno znanje in razumevanje problema, zna izraziti lastna stališča in jih tudi utemeljiti, poišče, povzema in ustrezno razvršča informacije.

V Izpitni poli 2 kandidat sprejema besedilo in se nanj odziva tako, da razbere njegovo vsebino, sporočanje strukture, posredno izražene informacije in stališča.

3.3.1 Deleži taksonomskih stopenj spoznavnih ciljev

Taksonomske stopnje	Izpitna pola 1	Izpitna pola 2	Ustni izpit
I. poznavanje	10 %	6 %	4 %
II. razumevanje in uporaba	25 %	15 %	10 %
III. analiza, sinteza, presoja	15 %	9 %	6 %

► Izpitna pola 1

1. Namen prvega dela pisnega izpita je ugotoviti stopnjo obvladovanja italijanskega jezika, ob dopuščanju svobode pri izražanju lastne ustvarjalnosti. Slednje se kaže predvsem v doseženi stopnji izraznih, logično-jezikovnih zmožnosti in zmožnosti presoje kandidata.
2. Kandidat ustvari razpravljalni ali razlagalni/interpretativni šolski esej na literarno temo, ki jo razpiše Državna predmetna komisija za italijanščino kot materi jezik.
3. Z esejem kandidat dokaže:
 - ustrezno jezikovno zmožnost, ki se kaže v pravilnosti izražanja,
 - poznavanje tematike in konteksta,
 - zmožnost izražanja lastnih stališč s tvorbo besedila, ki ima ustrezno notranjo in zunanjo zgradbo.
4. Pri ocenjevanju tega dela izpita upoštevamo:
 - a) sporazumevalno in literarno zmožnost (30 %),
 - b) (meta)jezikovno zmožnost (20 %).

► Izpitna pola 2

1. Namen drugega dela izpita je ocenjevanje zmožnosti sprejemanja neumetnostnega besedila in obvladovanja besedišča, pri odzivu na prebrano besedilo pa tudi ocenjevanje zmožnosti logičnega razmišljanja.
2. Pri ocenjevanju tega dela izpita upoštevamo:
 - a) komunikacijsko zmožnost (15 %):
 - razumevanje besedila (7,5 %),
 - tvorjenje besedil pri odzivu na sprejeto besedilo (7,5 %),
 - b) metajezikovno zmožnost (15 %):
 - poznavanje besedišča (7,5 %),
 - razmišljanje o jeziku (7,5 %).

► Ustni izpit

1. Namen ustnega izpita je ugotavljanje "splošne zrelosti" kandidata, ki z uporabo lastnih zmožnosti uresničuje te cilje:

- pozna in razume (literarno) tematiko ter jo umesti v ustrezen kontekst,
- ustvarja govorno besedilo, pri tem pa upošteva jasnost in pravilnost predstavitve (obvladovanje besedišča, razvijanje misli v koherentno besedilo),
- povezuje različne teme med seboj,
- razčlenjuje, pogloblja in razvija lastne misli,
- izraža lastna stališča, ki jih tudi ustrezno utemelji.

Šolska izpitna komisija bo hkrati ocenjevala jezikovno pravilnost predstavitve z vidika oblikoslovja, pomenoslovja in skladnje, jasnost in ustreznost sporočila, razumevanje znanega besedila in zmožnost navezovanja na obravnavana besedila. Ocenila bo, ali kandidat razume globalno sporočilo neznanega besedila in iz njega razbere ključne podatke, ki jih tudi ustrezno posreduje.

2. Pri ocenjevanju ustnega izpita upoštevamo:

- sporazumevalno in literarno zmožnost (15 %),
- metajezikovno zmožnost (5 %).

3.3.2 Merila ocenjevanja posameznih delov izpita

PISNI IZPIT

► Šolski esej

Merila ocenjevanja razpravljalnega ali razlagalno/interpretativnega eseja

1. Vsebina (30 točk – 30 %)

Poznavanje teme

Točke	Merila
8	poglobljeno in popolno, pestrost izraženih pomenov, kritične pripombe
7	izraženo primerno in celostno
6	celostno, vendar manj poglobljeno
5	izraženo, vendar brez osebnih pripomb
3–4	še sprejemljivo, vendar površno znanje, manj izvirne zamisli
1–2	pomanjkljivo znanje, neizvirne zamisli, stereotipne predstave
0	nepoznavanje teme

Opomba: Če je pri poznavanju teme kandidat dosegel 0 točk, je celoten izdelek ocenjen z 0 točkami; ocenjevanje šolskega eseja se ne nadaljuje.

Usklajenost z navodili

Točke	Merila
6	popolna usklajenost z navodili
5	primerna usklajenost z navodili
4	večinoma primerna usklajenost z navodili
3	zadovoljiva usklajenost z navodili

- 1–2 pomanjkljiva oz. le delna usklajenost z navodili
 0 neusklajenost z navodili

Koherenca in besedilna kohezivnost

- Točke Merila
- 6 utemeljevanje ustrezno, razvijanje misli logično, brežhibna kohezivnost
- 4–5 logično in koherentno razvijanje misli, ustrezna kohezivnost besedil
- 3 logično razvijanje misli kljub nekaterim nedoslednostim zaradi jezikovnih napak
- 2 besedilo je skladno z načeli koherence in kohezivnosti samo v nekaterih delih
- 1 skoraj brez logičnega razvijanja misli, šibka kohezivnost in koherenca besedila
- 0 značilna nekoherentnost in zelo šibka kohezivnost besedila

Vsebinska usklajenost besedila

- Točke Merila
- 4 pestro in v vseh vidikih popolno razvijanje teme besedila
- 3 razmišljanja in ugotovitve, nanašajoče se na večino vidikov izbrane teme
- 2 razmišljanja in ugotovitve, nanašajoče se na zadovoljivo število vidikov izbrane teme
- 1 razmišljanja in ugotovitve, nanašajoče se le na nekatere vidike izbrane teme
- 0 brez razvidnega sklepanja ali razmišljanja o nekem problemu

Kritično mišljenje, izvirnost

- Točke Merila
- 6 razvidno izražanje lastnih stališč glede na problem, kritična presoja in zmožnost utemeljevanja, kar se kaže v globini vizije in izvirnosti
- 5 lasten pogled na problem, kritičnost, tudi izvirne rešitve
- 4 lasten pogled na problem s posameznimi kritičnimi namigi in izhodišči za utemeljevanje
- 3 kritično mišljenje le občasno, utemeljitve pomanjkljive
- 2 šibka zmožnost kritičnega mišljenja, utemeljitve neprepričljive
- 1 kritično mišljenje pomanjkljivo, stališča neutemeljena in predstave stereotipne
- 0 povsem brez izvirnosti in kritičnega mišljenja

2. Jezik (20 točk – 20 %)

Slogovna in zvrstna zaznamovanost

- Točke Merila
- 4 ustrezna in učinkovita
- 3 pravilna in primerna
- 2 pomanjkljiva
- 1 le občasno primerna
- 0 neustrezna

Besedišče

Točke	Merila
4	ustrezno, pestro, učinkovito
3	primerno in raznovrstno
2	splošno, skromno, se ponavlja
1	zelo skromno, občasno neustrezno, se ponavlja
0	neustrezno in z grobimi jezikovnimi napakami

Jezikovna pravilnost

Točke	Merila
8	oblikoslovna in skladenjska pravilnost, tekočnost
7	oblikoslovna in skladenjska pravilnost
6	manjše ponavljajoče se oblikoslovne in skladenjske napake (ene vrste)
5	manjše oblikoslovne in skladenjske napake (različnih vrst)
4	različne oblikoslovne in skladenjske napake
3	pogoste oblikoslovne in skladenjske napake
2	številne in ponavljajoče se oblikoslovne in skladenjske napake
1	številne in grobe oblikoslovne in skladenjske napake
0	zelo grobe oblikoslovne in skladenjske napake

Pravopisje

Točke	Merila
3	nobene pravopisne napake
2	pravopisne napake, ki se ponavljajo (ene vrste)
1	številne pravopisne napake (različnih vrst)
0	zelo veliko napak (različnih vrst)

Oblika

Točke	Merila
1	ustrezna
0	neustrezna

► Razčlemba izhodiščnega besedila

Vsaka naloga v Izpitni poli 2 – Razčlemba neumetnostnega besedila je ocenjena z določenim številom točk glede na vsebinsko zahtevnost in tip naloge.

Tvorba krajšega neumetnostnega besedila dane besedilne vrste se vrednoti po postavkah: zgradba, vsebina, jezikovna pravilnost in slogovna ustreznost.

USTNI IZPIT

Pri ustnem izpitu ocenjujemo kandidatovo zmožnost razčlenbe književnega besedila. Naloge so pripravljene v skladu z izborom umetnostnih besedil, ki ga je oblikovala Državna predmetna komisija za italijanščino kot materni jezik.

Izbor književnih besedil za ustni izpit se za zaključni letnik objavi pred začetkom šolskega leta, in sicer v skladu z veljavnim *Koledarjem splošne mature*, na spletni strani Državnega izpitnega centra (www.ric.si).

Izpraševalec ocenjuje kandidatovo predstavitev na podlagi ocenjevalne lestvice, ki je objavljena v katalogu. Pri ustnem izpitu lahko kandidat doseže največ 20 točk.

Šolska izpitna komisija preverja, ali je kandidat pri razčlembi književnega besedila zmožen:

- pravilno prebrati izbrano besedilo,
- razbrati neposredno izražene informacije in stališča,
- razbrati posredno izražene informacije in stališča,
- povzeti globalno sporočilo,
- prepoznati sestavne dele besedila in opredeliti njegov osrednji del,
- prepoznati in utemeljiti izbiro slogovne in zvrstne zaznamovanosti besedila (ali značilnosti pesemskega besedila),
- umestiti avtorja in umetnostno stvaritev v ustrezno književno obdobje,
- izhajati iz besedila, navezovati se na avtorja in njegov čas, zaznati aktualnost sporočila,
- razmišljati o jezikovnih vidikih in njihovi povezanosti v besedilu, rešitve v besedilu primerjati z zbornim jezikom,
- razumeti razvoj literarne zgodovine glede na občečloveške, socialne, literarne, oblikovne in jezikovne vidike,
- vzpostaviti širše diahrono in sinhrono povezave tudi z različnega kulturnega vidika,
- izražati lastna stališča in jih znati utemeljiti.

Merila ocenjevanja ustnega izpita

Poznavanje vsebine

Točke	Merila
5	poglobljeno, izčrpno in jasno izraženo
4	ustrezno in jasno izraženo
3	reproduktivno znanje, znanje izoliranih informacij in faktografije
2	pomanjkljivo in netočno
1	zelo pomanjkljivo
0	Ustni izpit je ocenjen z 0 točkami, če kandidat ne pozna vsebine, če ne sodeluje ali če ne pristopi k temu delu izpita.

Zmožnost razčleniti neposredno in posredno izražene pomene

Točke	Merila
5	samostojno razbiranje tudi posredno izraženih pomenov
4	razumevanje izraženih temeljnih pomenov ob ustreznem vodstvu
3	kljub pomoči težave pri razumevanju temeljnih pomenov
2	kljub pomoči le občasna zmožnost razbiranja temeljnih pomenov

- 1 kljub pomoči neprepoznani temeljni pomeni
- 0 Ustni izpit je ocenjen z 0 točkami, če kandidat ne pozna vsebine, če ne sodeluje ali če ne pristopi k temu delu izpita.

Zmožnost povezovanja usvojenega znanja in problemskega pristopa

Točke	Merila
5	izvirno in poglobljeno povezovanje usvojenega znanja, zmožnost problemske obravnave
4	samostojnost pri povezovanju in poglobljanju usvojenega znanja, zmožnost problemskega pristopa
3	vodeno povezovanje in poglobljanje usvojenega znanja
2	le občasna zmožnost smiselnega povezovanja izraženih stališč in pomenov
1	kljub pomoči nezmožnost povezovanja izraženih stališč in pomenov
0	nepovezanost izraženih stališč in pomenov

Obvladovanje izraznih sredstev in zmožnosti pri govornem sporočanju in sporazumevanju (jezikovne strukture in izgovarjava)

Točke	Merila
4	popolno obvladovanje izraznih sredstev, povsem ustrezno besedišče, jezikovno pravilne in kompleksne povedi; izgovarjava na ravni naravnega govorca
3	obvladovanje razpoložljivih izraznih sredstev, primerno besedišče z manjšimi pomanjkljivostmi; govorno besedilo (kljub občasnim napakam pri izbiri sporočanjkih struktur) uravnoteženo in razumljivo, hitrost govora in naglašanje še ustrezna
2	izrazna sredstva niso povsem obvladljiva; besedišče še primerno, vendar manj natančno, kar otežuje sporočilo govornega besedila, ki vsebuje številne napake; govor ne povsem tekoč, naglašanje ne vedno ustrezno
1	težave pri izbiri in uporabi lastnih izraznih sredstev; besedišče je skromno, kar otežuje sporočilo govornega besedila, ki vsebuje številne napake; izgovarjava in naglaševanje občasno neustrezna
0	neobvladovanje izraznih sredstev; besedišče zelo skromno in neustrezno rabljeno; sporočilo ne vselej razumljivo; komunikacija otežena tudi zaradi pogosto neustrezne izgovarjave in naglaševanja

Branje

Točke	Merila
1	z naravno hitrostjo ter jasno izgovarjavo in naglašanjem
0	netekoče branje, izgovarjava in naglaševanje pomanjkljiva

Kandidatu s posebnimi potrebami s težjo govorno motnjo, ki je v skladu s sklepom DK SM oproščen glasnega branja, priznamo 1 točko.

3.3.3 Končna ocena

Končna ocena izpita pri splošni maturi je seštevek odstotnih točk vseh treh delov (obeh izpitnih pol in ustnega izpita). Državna komisija za splošno maturo na predlog Državne predmetne komisije za italijanščino kot materni jezik za splošno maturo določi merila, kako se iz uspeha, izraženega v odstotnih točkah, določi uspeh na ustrezno povišani lestvici od nezadostno (1) do odlično (8). Način pretvorbe odstotnih točk v ocene je enak za spomladanski in jesenski izpitni rok.

4 IZPITNE VSEBINE IN CILJI

Pri splošni maturi iz italijanščine kot materinščine se bodo preverjale obvezne vsebine učnega načrta tega predmeta.

4.1 Jezik

► Pisni del

Razpravljalni ali razlagalni/interpretativni šolski esej

Pri ocenjevanju razpravljalnega ali razlagalnega/interpretativnega šolskega eseja poleg pisne razlage literarnega besedila preverjamo še druge kandidatove zmožnosti, na primer:

- tvoriti besedilo skladno z izhodiščem in navodili,
- razbrati temo in znati izraziti lastna stališča,
- izbrati ustrezne vsebine in utemeljitve za zagovor lastne teze (epizode iz predpisanih besedil ali zmožnost navezovanja na druge vire),
- učinkovito organizirati sestavine besedila, z ustrezno koherenco in kohezivnostjo,
- oblikovati besedilo, sklenjeno s smiselnim zaporedjem trditev in presoj, skladno z zahtevano besedilno vrsto, z ustreznim uvodom in zaključkom,
- organizirati sestavine besedila in pri tem upoštevati načela besedilne koherence, znati zagovarjati tezo z ustreznimi utemeljitvami in kritično presojati,
- uporabiti ustrezno slogovno in zvrstno zaznamovanost besedila,
- uporabiti ustrezno besedišče (natančnost in pestrost),
- tvoriti besedilo skladno z načeli besedilnosti, skladnje in oblikoslovja,
- upoštevati pravopisna pravila,
- pisati čitljivo in urejeno.

Razčlemba izhodiščnega neumetnostnega besedila

Kandidat dokaže, da razume vsebino, namen in okoliščine izhodiščnega besedila. Pozna in razbere njegove osnovne značilnosti in prvine (notranja in zunanja zgradba besedila, kompletno/integralno besedilo, poglavje, jezikovne strukture itd.); prepozna osnovne besedilne vrste (opisovalna, pripovedovalna, razlagalna, obveščevalna, utemeljevalna, vrednotenjska oz. izrazno-emotivna besedila).

Pri tihem branju kandidat dokazuje, da lahko:

- uporabi različne bralne tehnike glede na namen, npr. iskanje podatkov, hitro branje, globalno razumevanje ali podrobno razumevanje besedila,
- uporabi svoje zmožnosti in znanje pri razumevanju teme, razčlembi in razlagi besedila, opredeljevanju zgradbe besedila in besedilne vrste.

Kandidat razbere besedilne vrste (opisovalna, pripovedovalna, razlagalna, obveščevalna, utemeljevalna, vrednotenjska oz. izrazno-emotivna besedila) in uporabi ustrezne bralne tehnike:

- v besedilu poišče želene podatke,
- besedilo hitro prebere za orientacijo,

- besedilo natančneje prebere in razbere nekatere posebne podatke,
- ugotavlja kohezivne elemente med izrazi,
- rešuje probleme iz pomenoslovja (zahtevnejše, manj pogosto izrazoslovje),
- pri razumevanju besedila razbere posredno in neposredno izražene pomene,
- prepozna "tematski načrt" besedila in ga povzema,
- razbere informacije v besedilu, jih povezuje v pomenske sklope (tudi s zaznavo povezovalnih elementov besedila),
- razbere, obravnava in preoblikuje temeljne pomene besedila,
- se srečuje s posredno izraženimi pomeni (moralni in ideološki koncepti, alegorije itd.),
- smiselno uporablja povezave in asociacije, ki jih ustvarja jezikovna raba (jezikovne oblike, pravorečje in pravopis).

Na področju pomenoslovja kandidat svoje zmožnosti in znanje dokazuje tako, da:

- prepozna različen pomen besed,
- razčleni in s svojimi besedami povzema pomen posameznih izrazov,
- razbere in razloži pomenske odnose med izrazi,
- loči med označencem in označevalcem,
- razbere jezikovno ali pomensko enoto (morfem, monem),
- ugotovi pomenske odnose med besedami, ki sestavljajo besedilo,
- razloči pomensko sprejemljive povezave od nesprejemljivih,
- ob nekem pojmu zna priklicati v spomin druge pojme, ki so s prvim v pomenski zvezi, ter oblikovati besedne družine in semantična polja,
- razbere večpomenskost izrazov pri njihovem vključevanju v besedilo,
- uporabi različne načine vključevanja pojmov v besedila.

Na področju oblikoslovja in jezikovne rabe kandidat dokazuje, da zmore:

- razčleniti besedilo z ustreznimi metodami, opazovanjem, povezovanjem in primerjanjem jezikovnih pojavov različnih sistemskih ravni drugih jezikov, ki se jih uči ali jih pozna, vključno z narečjem,
- prepoznati in uporabiti jezikovne strukture v različnih besedilnih vrstah,
- ugotoviti vpliv vsebine sporočila na jezikovno obliko,
- določiti različne enote jezikovne rabe (besedilo, odstavek, poved, beseda, črka, glas),
- prepoznati vrste, ki jim pripadajo posamezne besede (samostalnik, glagol itd.),
- določiti besedam vloge,
- poznati in uporabiti glasovni in grafični sistem ter razumeti vzporednice in razlike med njima,
- upoštevati pravopisna pravila,
- opredeliti morfem, prepoznati vrsto in vlogo slednjega (koren, predpona, pripona),

- opisati in uporabljati besedotvorne mehanizme,
- prepoznati in uporabiti zvrstno in slogovno zaznamovanost besedila, izrazne ravni in namen sporočanj, dejanj,
- uporabljati jezik v njegovih temeljnih vlogah,
- poznati in uporabiti osnovno strokovno izrazoslovje.

Kandidat dokazuje **poznavanje besednih vrst**, in sicer:

- skladno z oblikovno, pomensko in funkcijsko značilnostjo opredeli in ustrezno uporabi člen,
- skladno z oblikovno, pomensko in funkcijsko značilnostjo opredeli in ustrezno uporabi samostalniško besedo,
- skladno z oblikovno, pomensko in funkcijsko značilnostjo opredeli in ustrezno uporabi pridevniško besedo,
- skladno z oblikovno, pomensko in funkcijsko značilnostjo opredeli in ustrezno uporabi zaimek,
- skladno z oblikovno, pomensko in funkcijsko značilnostjo opredeli in ustrezno uporabi glagol, glagolski čas in naklon ter neosebne, tvorne in trpne oblike glagola, s katerimi izraža različne glagolske načine,
- skladno z oblikovno, pomensko in funkcijsko značilnostjo opredeli in ustrezno uporabi prislov,
- skladno z oblikovno, pomensko in funkcijsko značilnostjo opredeli in ustrezno uporabi medmet,
- skladno z oblikovno, pomensko in funkcijsko značilnostjo opredeli in ustrezno uporabi predlog in veznik.

Kandidat hkrati dokazuje, da pri tvorjenju besedila zna uporabiti besedne vrste skladno z jezikovno kohezivnostjo in koherenco.

Pri razčlembi enostavčne ali večstavčne povedi (priredje in podredje) kandidat dokazuje, da zmore:

- razbrati in opisati enostavčno poved in njene sestavne dele,
- prepoznati in opisati osebek, predmet, povedek in prislovna določila,
- opisati razširjeno enostavčno poved, prepoznati načela njene sestave in njenih elementov,
- razločevati predmet v tožilniku in v drugih sklonih (*complemento diretto/indiretto*), povedkovo oz. osebkovo določilo,
- prepoznati in opisati zapleteno večstavčno poved, njeno zgradbo in sestavne dele,
- prepoznati osnovne vrste podrednih in prirednih povedi ter razumeti njihovo vlogo,
- prepoznati sestavine priredno in podredno zloženih povedi ter njihovo vlogo.

Kandidat dokazuje, da zmore **uporabiti usvojeno znanje o skladnji**, in sicer:

- pri tvorjenju pravih povedi z več podredji in priredji ter pri preverjanju njihove uporabe,
- pri preoblikovanju zloženih povedi z nadomeščanjem, zgoščanjem, dodajanjem, deljenjem, združevanjem itd.,

- pri prepoznavanju in uporabi pogojnih odvisnikov vseh vrst,
- pri prepoznavanju, razčlembi in uporabi priredja in podredja (primerjalni, načinovni, dopustni, namerni odvisniki itd.).

Skladno s **pragmatičnimi vidiki sporazumevalne zmožnosti** kandidat dokazuje, da zmore:

- prepoznati različne vloge in namen, ki ga izraža poved ali daljši sklop tudi s svojimi oblikovnimi elementi,
- razbrati obliko, pomen in namen izjave glede na kontekst,
- prepoznati poudarke v sporočilu besedila, ki se kažejo tudi z vrstnim redom besed,
- opredeliti časovne razsežnosti in medosebne odnose v besedilu,
- preoblikovati premi govor v odvisni stavek in nasprotno,
- pri sprejemanju in tvorjenju prepoznati in uporabiti temeljne skladijske sloge,
- prepoznati in uporabiti načela kohezivnosti in koherence pri besednem in nebesednem delu sporočila.

Pri jezikovnem izražanju in sporazumevanju ter pri upoštevanju zgodovinskih vidikov kandidat dokazuje lastno zavedanje o sporazumevalnem okviru, v katerem nastaja jezikovno sporočilo:

- prepozna sestavine sporazumevanja in odnose med sporočilom, kontekstom in namenom,
- se zaveda, da posamezna sestavina besedila dobi dokončen pomen šele v odnosu do konteksta,
- razbere in razčleni anaforično rabo,
- razbere in razčleni različne povezave med povedmi in deli besedila,
- zazna odnose med jezikovnim izročilom, kulturno tradicijo in dogajanjem v družbi ter poudari zgodovinski vidik in raznovrstnost jezika v geografskem prostoru,
- zazna spremembe jezika v času in zapletenost razvoja jezikovnega prostora,
- pozna glavne družine jezikov in njihovo geografsko umestitev,
- razčleni nekatere primere jezikovnih sprememb,
- prepozna kulturne in zgodovinske vidike razvoja jezika,
- pozna stvarnost jezikovne manjšine,
- pozna osnovne sociolingvistične značilnosti narečij v primerjavi z zbornim jezikom,
- vzpostavi odnos med besednim in nebesednim izražanjem ter drugimi oblikami jezikovne rabe, ki so značilne za področja, kakršna so matematika, logika in informacijsko-komunikacijska tehnologija,
- primerja besedne in nebesedne dele besedila, razbere skladnost, različnost in odnos,
- prepozna temeljne značilnosti jezikovnega koda,
- spozna poljudnoznanstveni jezik,
- razbere raznovrstnost jezika, njegove značilnosti v rabi,
- pozna geografsko, kulturno in socialno raznovrstnost italijanskega jezika,

- razločuje knjižno pogovorno različico italijanščine od strokovne različice in pozna najbolj razširjene strokovne jezike,
- razčleni temeljne značilnosti publicističnega jezika ter jezika v literarnih in oglaševalskih besedilih,
- uporabi ustrezno različico jezika skladno z vrsto besedila in okoliščinami (primerna raba knjižne pogovorne ali splošne pogovorne različice oz. narečne oblike),
- loči slogovno in zvrstno zaznamovanost besedila,
- zna uporabljati jezik v njegovih temeljnih vlogah,
- uporablja jezik izvorno in prepričljivo.

► Ustni izpit

Z branjem književnega besedila, njegovo razčlenbo in umeščanjem v kontekst kandidat dokazuje, da je dosegel te cilje:

- z občutkom brati književno besedilo različnih vrst (pripovedovalno, dramsko in pesemsko),
- razločevati vrste in podvrste književnih besedil (po tipičnih značilnostih),
- razbrati globalno sporočilo in temeljne informacije besedila,
- brati in povzeti vsebino književnega besedila različnih vrst,
- ugotoviti temo, ki jo avtor razvija v besedilu,
- razvrstiti temeljne informacije glede na namen, poiskati zahtevane informacije in izluščiti potrebne podatke za predstavitev,
- strniti podatke različnih virov,
- primerjati podatke iz virov različnih vrst in povzeti njihovo vsebino,
- povzeti vsebino besedila v strnjeni obliki s svojimi besedami,
- sprejemati govorjeno besedilo in povzeti njegovo vsebino s svojimi besedami,
- prepoznati temeljne mehanizme pri preoblikovanju pomena in razložiti posledice tega preoblikovanja,
- oblikovati hipoteze o pomenu besed z uporabo konteksta,
- utemeljiti jezikovno izbiro,
- prepoznati glasovne figure: rima, onomatopoiija, aliteracija, asonanca, konsonanca,
- prepoznati besedne figure: alegorija, paronomazija, komparacija, metafora, analogija, antonomazija, klimaks, evfemizem, hiperbola, ironija, litota, oksimoron, perifraza, personifikacija, sinekdoha in sinestezija,
- prepoznati in razlagati osnovne skladenjske figure: anafora, anastrofa, antiteza, asindeton, polisindeton, hiazem, prestavek ali hiperbat, ter razložiti njihov učinek,
- prepoznati oblikovne vidike književnega besedila v različnih izvedbah: razbrati vlogo zgradbe in notranjega vrstnega reda ter jezikovne izbire, v pesemskem besedilu pa vlogo ritmične razčlenjenosti, prozodičnih elementov in grafičnega prikaza.

Pri tvorjenju govornega besedila kandidat dokazuje, da zmore:

- utemeljevati in pri tem uporabljati ustrezen jezik in besedišče,
- izvirno povzeti sprejeto besedilo,
- graditi povedi z uporabo paratakse in hipotakse,
- izražati lastna stališča v zvezi s književnim besedilom in jih utemeljiti,
- po osnutku pripraviti govorni nastop,
 - načrtovati govorni nastop in pri tem upoštevati naslovnika, okoliščine in sporočilni namen, vrsto sporočila in časovni vidik,
 - upoštevati slogovno in zvrstno zaznamovanost besedila (formalna in neformalna oblika), ustrezno izgovarjati, naglaševati ter uporabiti prozodične in druge elemente za učinkovito sporočanje,
 - tvoriti primerna govornega besedila z ustrežno zgradbo in skladna s kontekstom,
 - ustno povzemati poslušano besedilo,
 - ustrezno sodelovati v pogovoru, vključiti se vanj in ga zaključiti,
 - načrtovati in poročati o neki temi,
- nazorno in prepričljivo predstaviti tudi abstraktnejše koncepte,
- poznati strategije sporazumevanja in znati samostojno predstaviti tudi zahtevnejše koncepte,
- sporazumevati se skladno s pričakovani ocenjevalca in izpitne komisije.

4.2 Književnost

S pisanjem šolskega eseja in ustim izpitom kandidat dokazuje doseganje ciljev, ki se navezujejo na književni pouk, in sicer:

- natančno in z občutkom brati književno besedilo,
- iz besedila razbrati globalno sporočilo, posredno in neposredno izražene podatke in stališča ter jih znati razlagati,
- izbrati vsebine in teme, ki so v pomoč pri razvijanju teze pri lastni predstavitvi,
- opredeliti ustrežno literarno vrsto besedila,
- ugotoviti odnos med književnim besedilom in literarnozgodovinskim okvirom, v katerega se besedilo umešča,
- poimenovati umetnostno stvaritev in avtorja,
- izhajati iz besedila in predstaviti biografske podatke, motiv in avtorjevo poetiko,
- primerjati književno besedilo/avtorja s književnimi besedili sodobnikov ali drugimi literarnimi obdobji,
- izhajati iz sestavin besedila in sobesedila ter interpretirati besedilo,
- utemeljiti lastna stališča ter izhajati iz sporočila besedila, kulturnih izkušenj in lastne estetske občutljivosti.

Temeljni pojmi literarne vede in obvezna besedila

Kulturno-zgodovinski okvir, avtorji, besedila	Motivi in tema
II Duecento/XIII. stoletje	
Dante Alighieri <i>La vita nova</i> : Tanto gentile e tanto onesta pare <i>La Divina Commedia</i> Inferno: canti I, III, V, XIII, XXVI, XXXIII	Ljubezenska poezija 13. stoletja: Il Dolce Stil Novo Srednji vek Po letu 1000 Firence v času Danteja Alighierija Sakralna pesnitev: zgodovinski okvir, zgradba besedila, Dante pripovednik in protagonist.
II Trecento/XVI. stoletje	
Francesco Petrarca <i>Il Canzoniere</i> : Solo et pensoso i più deserti campi, Voi ch'ascoltate in rime sparse il suono	Med jesenjo srednjega veka in humanizmom Petrarca: pesnik protislovij Filologija
Giovanni Boccaccio <i>Decameron</i> : Landolfo Rufolo, Chichibio, Lisabetta da Messina, Federigo degli Alberighi, Frate Cipolla	Novela v XIII. in XIV. stoletju Kodifikacija besedilne vrste Decameron: ogledalo meščanskega življenja XIV. stoletja
Humanizem	
Lorenzo de' Medici <i>I Canti carnascialeschi</i> : Trionfo di Bacco e Arianna	Nova vloga razumnika in dvorna književnost
Matteo Maria Boiardo : <i>Orlando innamorato</i>	
II Rinascimento	
Ludovico Ariosto <i>L'Orlando furioso</i> : Proemio, La follia di Orlando	Vprašanje jezika in Pietro Bembo Epska pesnitev
Niccolò Machiavelli <i>La lettera a Francesco Vettori</i> <i>Il Principe</i> : capitolo 7 (I principati nuovi che sono procurati con le armi altrui e la fortuna – Cesare Borgia, un modello imperfetto), capitolo 15 (La verità effettuale delle cose), capitolo 18 (In che modo e'principi abbino a mantenere la parola data – Il Centauro), capitolo 25 (Quanto possa la fortuna nelle cose umane e in che modo occorra resisterle)	Renesančni traktat Politična misel XVI. stoletja Machiavelli in rojstvo sodobne politične misli
Torquato Tasso <i>Gerusalemme liberata</i> : Il duello di Clorinda e Tancredi	Razumniki in obdobje protireformacije
XVII. stoletje	
Galileo Galilei <i>Il dialogo sopra i due massimi sistemi del mondo</i> : I seguaci di Aristotile e l'ipse dixit	Revolucija v znanosti Znanstvena proza
Baročna lirika in marinizem	
	Italijanska baročna poezija Marinizem, poezija

XVIII. stoletje in Napoleonov čas**Cesare Beccaria***Dei delitti e delle pene*: No alla pena di morteFrancosko razsvetljenje
Italijansko razsvetljenje
L'Accademia dei Pugni e Il Caffè
Literarni preporod XVIII. stoletja**Giuseppe Parini***Il Giorno*: Il risveglio del giovin signore, La vergine cuccia

Satirična poezija XVIII. stoletja

Carlo Goldoni*La locandiera*: La locandiera e i suoi avventori (atto I), Le malizie di Mirandolina (atto II), Il misogino sedotto (atto III)Dramatika v XVIII. stoletju
Goldoni in reforma komedije**Vittorio Alfieri***Rime*: Sublime specchio di veraci detti
Saul: I tormenti del Saul

Alfieri in tragedija

Ugo Foscolo*Sonetti*: Alla sera, A Zacinto, In morte del fratello Giovanni*Le ultime lettere di Jacopo Ortis*: Tutto è perduto,

Il bacio, La lettera di addio a Teresa

Dei sepolcri: Il sepolcro come legame di affetti, Il sepolcro ispiratore di egregie coseMed razumom in čustvi
Neoklasicizem in predromantika
Poezija med XVII. in XIX. stoletjem**XVII. stoletje****Alessandro Manzoni***Odi civili*: Il cinque maggio*I promessi sposi*: L'Innominato, La morte di Don Rodrigo, Renzo dall'avvocato Azecca-Garbugli, La madre di Cecilia, "Il sugo di tutta la storia"Evropska romantika – italijanska romantika
Pripovedništvo XIX. stoletja: Manzoni in zgodovinski roman
Jezikovno vprašanje**Giacomo Leopardi***Canti*: L'infinito, A Silvia, La quiete dopo la tempesta, Canto notturno di un pastore errante dell'AsiaRomantična lirika
Poetika Giacoma Leopardija**Realizem****Giovanni Verga***Vita dei campi*: Rosso Malpelo, La lupa*Novelle rusticane*: La roba*I Malavoglia*: La famiglia Malavoglia, La tempesta in mare, L'arrivo e l'addio di 'NtoniNaturalizem
Naturalistični in veristični roman
Verizem**Med fin de siècle in začetki XX. stoletja****Giosue Carducci***Rime nuove*: Pianto antico*Odi barbare*: NevicataEvropska lirika med XIX. in XX. stoletjem
Carducci in prebujenje klasicizma
Barbarska metrika**Giovanni Pascoli***Myricae*: Lavandare, X agosto*Canti di Castelvecchio*: La mia sera, Nebbia, Il gelsomino notturnoDekadenca
Simbolizem
La poetica del fanciullino
I crepuscolari

Kulturno-zgodovinski okvir, avtorji, besedila	Motivi in tema
Gabriele D'Annunzio <i>Laudi del cielo, della terra, del mare, degli eroi:</i> La sera fiesolana, La pioggia nel pineto	Futuristi Muzikalitnost verza Estetizem
Italo Svevo <i>La coscienza di Zeno:</i> L'ultima sigaretta, Un rapporto conflittuale, Una catastrofe inaudita	Roman v obdobju krize Kriza osebnosti
Luigi Pirandello <i>Il fu Mattia Pascal:</i> Cambio treno <i>Sei personaggi in cerca d'autore:</i> La condizione di "personaggi", I personaggi non si riconoscono negli attori	Pirandellijeva poetika Čustvo protislovja »Gledališče v gledališču«
Med obema vojnama	
Giuseppe Ungaretti <i>L'allegria:</i> I fiumi, San Martino del Carso, Soldati	Italijanska poezija med obema vojnama Novi pesniki
Eugenio Montale <i>Ossi di seppia:</i> I limoni, Merigiare pallido e assorto, Non chiederci la parola	Hermetizem Zanikanje besede
Salvatore Quasimodo <i>Acque e terre:</i> Ed è subito sera <i>Giorno dopo giorno:</i> Alle fronde dei salici	
Umbro Saba <i>Il Canzoniere:</i> A mia moglie, Ulisse	Saba in njegova poetika
Alberto Moravia <i>Gli indifferenti:</i> Un mondo grottesco e patetico	Pripovedništvo med obema vojnama
Elio Vittorini <i>Conversazione in Sicilia:</i> L'arrivo al paese natale	Eksistencializem
Cesare Pavese <i>La casa in collina:</i> Ogni guerra è una guerra civile	Med mitom in stvarnostjo
Elsa Morante <i>La Storia:</i> Il bombardamento di Roma	Italijanski roman v drugi polovici XX. stoletja
Druga polovica XX. stoletja	
Primo Levi <i>Se questo è un uomo:</i> Considerate se questo è un uomo, I sommersi e i salvati, Il canto di Ulisse	Neorealizem Neorealistični film
Italo Calvino <i>Il cavaliere inesistente:</i> Agilulfo e Gurdulù <i>Se una notte d'inverno un viaggiatore:</i> Il romanzo lo scrive chi legge	Eksperimentalizem in nova avantgarda Razvoj romana v drugi polovici XX. stoletja
Giuseppe Tomasi di Lampedusa <i>Il Gattopardo:</i> L'immobilismo del Principe di Salina	Od neorealizma do postmodernizma
Leonardo Sciascia <i>Il giorno della civetta:</i> Le menzogne del confidente	
Giorgio Bassani <i>Il giardino dei Finzi-Contini:</i> La partita di tennis	
Fulvio Tomizza <i>Materada</i> <i>La ragazza di Petrovia</i> Odlomki iz <i>Il male viene dal Nord</i>	Italijanska književnost v Istri in na Reki Izseljevanje po drugi svetovni vojni

4.3 Tematski sklop iz književnosti in izbor književnih besedil

Pisni izpit

V Izpitni poli 1 kandidat dokazuje zmožnost pisanja razpravljalnega ali razlagalno/interpretativnega eseja na literarno ali aktualno temo, ki jo je izbrala Državna predmetna komisija za italijanščino kot materni jezik.

Državna predmetna komisija za italijanščino kot materni jezik bo za prvi del pisnega izpita (to je za šolski esej: razpravljalni ali razlagalni/interpretativni) predpisala tematski sklop na izbrano literarno ali aktualno temo. Ta tematski sklop se za zaključni letnik objavi pred začetkom šolskega leta, in sicer v skladu z veljavnim *Koledarjem splošne mature*, na spletni strani Državnega izpitnega centra (www.ric.si).

Ustni izpit

Pri ustnem izpitu kandidat dokazuje zmožnost razčlenbe umetnostnega besedila. Izbor književnih besedil za ustni izpit se za zaključni letnik objavi pred začetkom šolskega leta, in sicer v skladu z veljavnim *Koledarjem splošne mature*, na spletni strani Državnega izpitnega centra (www.ric.si).

5 PRIMERI NALOG ZA PISNI IZPIT

Pisni izpit splošne mature sestavljata dve izpitni poli: pri Izpitni poli 1 kandidat lahko pokaže svoje zmožnosti tvoriti razpravljalni ali razlagalno/interpretativni esej v zvezi z literarno temo, ki jo je predpisala Državna predmetna komisija za italijanščino kot materni jezik; pri Izpitni poli 2 pa kandidat dokazuje zmožnost razumevanja in razčlenbe neumetnostnega besedila ter poznavanje besedoslovja, oblikoslovja, pomenoslovja in skladnje.

5.1 Šolski esej

► Naloga odprtega tipa – razpravljalni ali razlagalno/interpretativni šolski esej³

Leggi attentamente le indicazioni che ti vengono fornite ed elabora un saggio argomentativo o interpretativo/valutativo sviluppando il titolo che ti viene proposto.

Non uccidere è un imperativo assoluto. Non si può accettare di uccidere: se lo si fa, parole come democrazia e giustizia, diritti e solidarietà, cultura e convivenza civile perdono ogni significato.

Gino Strada

Navodila za kandidata

Pri pisanju razpravljalnega ali razlagalno/interpretativnega eseja upoštevajte izhodiščno tezo in jo razvijajte, tako da vključite glavne misli iz vsaj dveh literarnih del, ki sta na seznamu obveznega čtiva, in sicer:

- razmislite o sporočilu in pomenu iztočnice, izrazite svoje stališče in ga utemeljite,
- izberite vsaj dvoje literarnih del, ki se navezujejo na temo iztočnice,
- analizirajte osebe, ki nastopajo v besedilu, okolje in okoliščine,
- razčlenite vsebino glavnih epizod,
- lahko vključite tudi druge primere, ki jih poznate iz lastnih izkušenj, iz drugih umetniških del, filma ali televizijskih oddaj,
- izrazite lastno stališče o obravnavani temi in ga utemeljite.

Merila za ocenjevanje šolskega eseja so zapisana v poglavju 3.3.2.

³ Tematski sklop: Diritti umani e libertà fondamentali. (Tematski sklop je veljaven za šolski leti 2009/2010 in 2010/2011).

5.2 Razčlemba izhodiščnega besedila

Navedeni so samo nekateri tipi nalog odprtega in polodprtega tipa, v Izpitni poli 2 se poleg njih uporabljajo še drugi.

Izhodiščno besedilo

Cultura Spettacoli

PERSONAGGI

Il 24 ottobre a Torino lo ricorderà un festival

LE IDEE DI PASOLINI IN MUSICA

Disco omaggio al poeta friulano di gruppi dell'underground italiano

di RICKY RUSSO

La Rustblade, etichetta di culto dell'underground nazionale, ha pubblicato la compilation "A Tribute To Pier Paolo Pasolini – Song For A Child": una raccolta di canzoni dark ambient, post-industrial sperimentali, che rendono omaggio a uno dei maggiori artisti ed intellettuali italiani del Novecento.

"L'idea di questo tributo musicale a Pasolini è nata un anno fa, frequentando artisti nostrani ed esteri che molto spesso lo menzionavano fra le loro influenze" spiega Stefano Rossello, originario di Legnano, in provincia di Verona, fondatore della Rustblade e responsabile dei progetti Bahntier, Detune-X e Ket Vector. Che prosegue: "Ci siamo accorti che era possibile una compilation omaggio ad un personaggio italiano che aveva lasciato molto, non solo nel nostro paese, ma anche all'estero. All'interno della raccolta ci sono artisti del calibro di Coil, In Slaughter Natives, Bahntier, Spiritual Front, The Frozen Autumn... Era da tempo che volevo realizzare questo tributo, ma sicuramente non era una cosa facile dato che la "regola" era inglobare artisti, musiche, immagini che partissero da dei concetti precisi legati a Pasolini. Un'altra cosa importante era che tutto avesse un sapore "Tradizionale" e soprattutto "Italiano", dato che spesso e volentieri omaggiamo artisti esteri senza pensare a quante cose belle abbiamo avuto anche noi".

In che territorio si muove la Rustblade?

"Rustblade non è solo il nome di un'etichetta discografica indipendente italiana fondata nel 2001, ma bensì di un'organizzazione composta da musicisti, grafici e produttori dedicata a forme artistiche non convenzionali. Proprio grazie alla continua ricerca, sperimentazione e interazione tra i vari membri del collettivo, col passare degli anni, da piccola realtà nostrana qual era nata, è riuscita ad espandersi ed imporsi a livello mondiale, in particolare per quanto riguarda i settori audio (sonorità: industrial, noise, breakbeat, ambient) e video. Ad oggi, ha prodotto e distribuito diversi nomi della musica elettronica e sperimentale mondiale quali Dirk Ivens, Eric Van Wonterghem, Justin Bennett, Adam X, May Life With The Thrill Kill Kult, Bahntier e Sandblasting tra i più noti, e ha partecipato con i suoi gruppi a importanti festival internazionali. Rustblade si occupa anche di opere controtendenza, come ad esempio la rivista italiana Amoeba".

"A Tribute To Pier Paolo Pasolini – Song For A Child" è un oggetto artistico molto curato, in controtendenza con l'epoca del download.

"Per noi il solo cd non aveva senso, volevamo contribuire con un omaggio artistico che ogni persona potesse conservare nel tempo, ecco perché abbiamo curato tanto l'aspetto del box, ma anche l'artwork stesso, realizzato dal pittore Saturno Buttò (www.saturnobutto.com)".

Pasolini affermava che "un autore disinteressato e appassionato è sempre una contestazione vivente". Il tributo della Rustblade è davvero emblematico: arriva dall'underground più oscuro e spigoloso, non allineato con il mercato ufficiale.

"Non amiamo le compilazioni che fanno tendenza, preferiamo un gruppo di artisti motivati su un progetto. Tutti i partecipanti sono stati abilissimi nel soffermarsi musicalmente in alcune parti delle opere e delle figure di Pasolini; forse perché anche loro sentivano che non era un normale tributo, ma sapevano in cuor loro di dover lasciare un messaggio profondo. Sono felice che ascoltando il cd si respiri un'atmosfera "unica" che lega i vari brani come in un concept-album".

Nonostante la sua genialità, grandezza, attualità, si fa veramente poco per ricordare Pasolini. Perché secondo lei?

"Da un lato il povero Pier Paolo ne ha passate tante, tra processi, censure e forzati isolamenti. La sua figura è stata spesso molto scomoda soprattutto in un paese "Vaticano-Cattolico-Bigotto-Ipocrita" come il nostro. I suoi messaggi sono sempre stati mal interpretati. Quello che mi fa più arrabbiare è che proprio lo stesso Pasolini, più di altri e di certe "Sacre Scritture", ha insito nelle sue opere un elevato rispetto per il sacro, la religione e la maternità. Lo si ricorda poco perché al nostro Paese fa più comodo ricordare un De Sica (nonostante io lo apprezzo moltissimo) che una figura come Pasolini. Il realismo, la sacralità, la ritualità che stava dietro le sue opere era una visione nuova della realtà, che alle masse dava un motivo per ribellarsi a un certo potere, questo potrebbe essere un motivo. Poi non dimentichiamo che la sua omosessualità è stata spesso strumentalizzata".

In campo musicale, oltre alla Rustblade, Davide Toffolo è uno dei pochi che ha dedicato canzoni e spettacoli a Pasolini. Che opinione ha delle opere di Toffolo?

"Ha fatto un ottimo lavoro e lo apprezzo. Mi sembra comunque strano che siamo così in pochi a ricordarci di un artista così importante. Il 24 ottobre organizzeremo a Torino un piccolo festival dedicato a Pasolini, con una serie di concerti, letture di poesie, proiezioni e cortometraggi".

Esiste un erede di Pasolini?

"No. Pasolini era unico. E per questo che non va dimenticato".

II PICCOLO – martedì 25 agosto 2009

5.2.1 Naloge zaprtega tipa

► Naloga alternativne izbire

Indica con una crocetta se le seguenti affermazioni sono vere o false.

	V	F
A La Rustblade è una casa discografica vincolata.		
B Il disco omaggio a Pasolini vede la presenza esclusivamente di artisti italiani emergenti.		
C Il progetto artistico della Rustblade è in controtendenza rispetto al mercato musicale ufficiale.		
D Pier Paolo Pasolini è stato un intellettuale accondiscente.		
E Pier Paolo Pasolini si è sempre distinto per la sua intransigenza.		

(1 punto)

Quesito	Punti	Risposta	Indicazioni aggiuntive
	1	♦ A: F ♦ B: F ♦ C: V ♦ D: F ♦ E: V	

► Naloga izbirnega tipa

Come definiresti il testo letto?

- A Narrativo perché racconta una storia costituita da una serie di eventi relativi a più personaggi che si muovono in un tempo e in un luogo.
- B Espositivo perché trasmette al lettore informazioni e conoscenze relativa a un argomento considerato da un punto di vista generale.
- C Regolativo perché indica le regole cui bisogna attenersi per svolgere correttamente una determinata attività.
- D Argomentativo perché in esso l'autore presenta, in relazione a un determinato problema, la propria opinione o tesi, sostenendola con opportuni elementi di prova o argomenti.

(2 punti)

Quesito	Punti	Risposta	Indicazioni aggiuntive
	2	♦ B	

► Naloga s kratkimi odgovori

Qual è il tratto distintivo che distingue l'attività di Rustblade?

(1 punto)

Quesito	Punti	Risposta	Indicazioni aggiuntive
	1	♦ L'anticonvenzionalità, la controtendenza, il non allineamento, l'unicità, la sperimentazione...	

► Nalogi dopolnjevanja

1. primer

Che significato assume l'espressione usata nel testo *non allineato con il mercato ufficiale*?

Il termine *non allineato con il mercato ufficiale* significa: _____

(1 punto)

Quesito	Punti	Risposta	Indicazioni aggiuntive
	1	♦ Non conforme con il mercato ufficiale.	

2. primer

Parole come *dark*, *post-industrial*, *artwork* fanno parte del lessico della lingua italiana e vengono definite _____.

Le caratteristiche grammaticali di tali termini consistono nell'aver arricchito il _____ italiano in epoca recente e conservano la loro _____ originaria e sono invariabili.

(2 punti)

Quesito	Punti	Risposta	Indicazioni aggiuntive
	2	♦ Prestiti non integrati. ♦ Lessico, forma (la grafia e, in certi casi, la pronuncia).	1 punto per ogni frase esatta per un totale di 2 punti.

► Naloga urejanja in razvrščanja

Per ciascuno dei seguenti termini, tratti dal testo, scrivi un sinonimo e un contrario (antonimo).

	Sinonimo	Contrario
Di culto:		
Emblematico:		
Spigoloso:		
Insito:		

(6 punti)

Quesito	Punti	Risposta	Indicazioni aggiuntive															
	6	♦ <table border="1"><thead><tr><th></th><th>Sinonimo</th><th>Contrario</th></tr></thead><tbody><tr><td>Di culto:</td><td>venerato/ apprezzato</td><td>disprezzo, spregio</td></tr><tr><td>Emblematico:</td><td>simbolico</td><td>insignificante</td></tr><tr><td>Spigoloso:</td><td>scontroso</td><td>amabile</td></tr><tr><td>Insito:</td><td>innato</td><td>appreso</td></tr></tbody></table>		Sinonimo	Contrario	Di culto:	venerato/ apprezzato	disprezzo, spregio	Emblematico:	simbolico	insignificante	Spigoloso:	scontroso	amabile	Insito:	innato	appreso	1 punto per ciascun sinonimo corretto (4 punti) 1 punto per ogni due contrari corretti (2 punti).
	Sinonimo	Contrario																
Di culto:	venerato/ apprezzato	disprezzo, spregio																
Emblematico:	simbolico	insignificante																
Spigoloso:	scontroso	amabile																
Insito:	innato	appreso																

5.2.2 Nalogi polodprtega tipa

1. primer – kratka obnova

Riassumi ogni capoverso dell'articolo con una frase.

(3 punti)

Quesito	Punti	Risposta	Indicazioni aggiuntive
	3	♦ Si accettano tutte le risposte pertinenti.	1 punto per ogni due risposte corrette.

2. primer – spreminjanje

Trasforma il discorso diretto che ti viene proposto in indiretto.

"Ha fatto un ottimo lavoro e lo apprezzo. Mi sembra comunque strano che siamo così in pochi a ricordarci di un artista così importante. Il 24 ottobre organizzeremo a Torino un piccolo festival dedicato a Pasolini, con una serie di concerti, letture di poesie, proiezioni e cortometraggi".

Stefano Rossello parlando delle opere di Toffolo disse che _____

(3 punti)

Quesito	Punti	Risposta	Indicazioni aggiuntive
	3	♦ Stefano Rossello parlando delle opere di Toffolo disse che aveva fatto un ottimo lavoro e che lo apprezzava . Gli sembrava comunque strano che fossero così in pochi a ricordarsi di un artista così importante. Il 24 ottobre avrebbero organizzato a Torino un piccolo festival dedicato a Pasolini, con una serie di concerti, letture di poesie, proiezioni e cortometraggi.	1 punto per tre trasformazioni corrette, 2 punti per quattro trasformazioni corrette.

5.2.3 Naloga odprtega tipa

► Krajše neumetnostno besedilo

Nel testo che hai letto il giornalista riporta una frase di Pier Paolo Pasolini: *"un autore disinteressato e appassionato è sempre una contestazione vivente"*. Scrivi un breve articolo per il giornale della tua scuola in cui spieghi che cosa voleva dire lo scrittore con questa affermazione. Inoltre nell'articolo evidenzia se sei d'accordo o meno con questa affermazione.

(6 punti)

Quesito	Punti	Criteri di valutazione	Indicazioni aggiuntive
	2	♦ Comunica informazioni e/o opinioni pertinenti rispetto al titolo.	L'esercizio viene valutato utilizzando criteri di valutazione relativi alla scrittura, confrontando i descrittori della griglia. Per ogni descrittore viene scelto uno dei valori proposti (0, 1, 2), secondo la prestazione del candidato.
	2	♦ Comunica riflessioni personali e significative su quanto ha vissuto o raccontato.	
	2	♦ Compone frasi morfologicamente e sintatticamente corrette.	
Totale	6	♦	

5.2.4 Navedba značilnih glagolov, ki izražajo zahtevano dejavnost

BLOOMOVA TAKSONOMIJA UČNIH CILJEV		I. poznavanje	II. razumevanje in uporaba	III. analiza, sinteza in presoja	SKUPAJ
SESTAVINE OCENJEVANJA		20 % (12 točk)	50 % (30 točk)	30 % (18 točk)	100 % (60 točk)
Razumevanje in tvorjenje besedila 50 % (30 točk)		<ul style="list-style-type: none"> – prepoznati vrsto besedila – preoblikovati besedilo (dopolnjevati, povzemati vsebino z različnega zornega kota) – ugotovljati, ali je trditev pravilna ali napačna – postaviti besede v pravi vrstni red – smiselno oblikovati povedi – razbrati osnovne podatke iz besedila 	<ul style="list-style-type: none"> – razdeliti vsebino besedila v sekvence – sestaviti kratka besedila na podlagi naslova ali izhodiščnega besedila – oblikovati vsebinski okvir ali shemo skladno z navodili izhodiščnega besedila – razbrati funkcijo besedila – ugotoviti osrednjo misel – parafrazirati kratka besedila – spreminjati zorni kot sporočevalca – razumeti potek dejanj in njihova vzročno-posledična razmerja – odgovarjati na vprašanja z uporabo prostorskega, časovnega, logično-utemeljevalnega okvira 	<ul style="list-style-type: none"> – razčlenjevati – razlagati besedila – povzemati sporočila – izražati lastna stališča – utemeljiti lastna stališča – tvoriti vsebinski okvir – oblikovati miselne vzorce – tvoriti kratka besedila brez izhodiščnih navodil – primerjati podatke med seboj – izražati lastno mnenje o temi in ga tudi utemeljiti – preoblikovati dele besedila – povzemati vsebino besedila z uporabo danih meril t
		Razmišljanje o jeziku 50 % (10 točk)		<ul style="list-style-type: none"> – poiskati ustrezno sopomenko – najti sopomenko v skupini besed – razbrati ustrezno besedo in z njo dopolniti poved ali besedilo 	<ul style="list-style-type: none"> – nadomestiti izraz z ustrezno sopomenko ali ga pretvoriti – uporabiti mehanizme tvorjenja besed – poznati besedišče in ga ustrezno uporabiti – uporabiti mehanizme pri tvorjenju besednih družin – razumeti preneseni pomen besed
Razmišljanje o jezikovni rabi		<ul style="list-style-type: none"> – prepoznati stavčne člene – povezati dva elementa na oblikoslovni in skladijski ravni – tvoriti preproste povedi in jih logično povezati 	<ul style="list-style-type: none"> – razbrati funkcijo slovničnih kategorij – uporabiti mehanizme sestavljanja povedi – razvrstiti in uporabiti oblikoslovne in skladijske kategorije (glagolski čas, način, predlogi, členi) 	<ul style="list-style-type: none"> – preoblikovati povedi – pravilno in samostojno razbrati pojave jezikovne rabe in funkcije na ravni besedotvorja – uporabiti znanje iz skladnje – presojati učinkovitost skladijskih struktur (položaj pridevnika) t

6 USTNI IZPIT

Kandidat opravlja ustni izpit pred šolsko izpitno komisijo, ki skrbi za pravilno izvedbo izpita, oceni kandidatov uspeh v točkah in poskrbi za pravilen izračun točk.

Kandidat odgovarja na vprašanja z izpitnega listka za ustni izpit. Ta listek vsebuje tri naloge, ki jih sestavi Državna predmetna komisija za italijanščino kot materni jezik za splošno maturo, in teme se ne ponavljajo. Izpraševalec lahko kandidatu postavlja dodatna vprašanja, s katerimi se razčlenjujejo naloge z izpitnega listka.

Kandidat ima pravico do 15-minutne priprave na ustni izpit in pravico enkrat zamenjati izpitni listek. Ustni izpit traja največ 20 minut.

6.1 Sestava izpitnega listka

1. Predstavitev avtorja

V osnovnem obsegu:

dopolnjevanje podatkov obravnavanih avtorjev iz razpredelnice;
ime in priimek, časovna in prostorska umestitev, osebni podatki, naštevane najpomembnejših del in kratek opis, sporočilo, motiv in kontekst.

V razširjenem obsegu:

tvorjenje krajšega govornega besedila po opornih točkah.

Primer naloge:

"Dovendo presentare in poche righe essenziali il Leopardi, che cosa diresti?"
"Sei invitato a produrre il testo di presentazione seguendo la griglia sopra indicata, motivando le tue scelte e la selezione operata."

2. Opredelitev konteksta

Priprava sheme z avtorjevimi podatki in njegovimi deli, socialni, ekonomski in kulturni okvir, naslovnik, sodobniki in njihova dela; priprava nazornih preglednic, ponazarjanje besedilnih in jezikovnih kazalcev, ki posredno ali neposredno usmerjajo kandidata pri razlagi konteksta.

3. Strnjeno povzemanje vsebine besedila

Vprašanja za razčlenbo besedila, izbor, sintezo, konceptualizacijo in raziskovanje besedišča.

4. Odziv na besedilo

Pri analizi pripovednega besedila so kandidatu v pomoč ta navodila:

- Tiho preberite odlomek, glasno preberite del odlomka.
- Povzemite vsebino odlomka.
- Umestite odlomek v izvorno besedilo.
- Razčlenite besedilo: okolje, okoliščine, temo, motiv, glavne junake in vrednote.
- Umestite avtorja in njegova dela v zgodovinsko-literarni okvir.
- Ugotovite književno vrsto in obliko ter jezikovne značilnosti.
- Razmislite o jezikovnih vidikih besedila (povezovalni elementi in uporaba glagola).

- Primerjajte besedilo z besedili enake vrste.
- Izrazite in utemeljite lastno stališče o motivu in temi.

Pri razčlembi pesemskega besedila so kandidatu v pomoč ta navodila:

- Najprej tiho, potem pa še glasno preberite besedilo.
- Posredujte neposredno izražene podatke in stališča v besedilu.
- Pojasnite posredno izraženo sporočilo besedila.
- Določite temo in motiv besedila.
- Umestite avtorja v zgodovinsko-literarni okvir.
- Poimenujte besedilno vrsto.
- Ugotovite jezikovne značilnosti pesemskega besedila, izrazne rešitve, metrično zgradbo in sporočilnost.
- Razberite slovnične vidike besedila (povezovalni elementi, uporaba glagola).
- Ugotovite avtorja.
- Izrazite in utemeljite lastno stališče o motivu in temi.

6.2 Primer izpitnega listka

V katalogu so objavljeni zgolj primeri nalog. Državna predmetna komisija za italijanščino kot materni jezik za splošno maturo vsako leto določi kombinacijo vprašanj za posamezen listek. Naloge se lahko kadarkoli spremenijo.

6.2.1 Razčlemba pripovednega besedila

Addio, monti sorgenti dall'acque da "I promessi sposi" di Alessandro Manzoni

Senza aspettar risposta, fra Cristoforo, andò verso la sagrestia; i viaggiatori usciron di chiesa; e fra Fazio chiuse la porta, dando loro un addio, con la voce alterata anche lui. Essi s'avviarono zitti zitti alla riva ch' era stata loro indicata; videro il battello pronto, e data e barattata la parola, c'entrarono. Il barcaiolo, puntando un remo alla proda, se ne stacca; afferrato poi l'altro remo, e vogando a due braccia, prese il largo, verso la spiaggia opposta. Non tirava un alito di vento; il lago giaceva liscio e piano, e sarebbe parso immobile, se non fosse stato il tremolare e l'ondeggiar leggiero della luna, che vi si specchiava da mezzo il cielo. S'udiva soltanto il fiotto morto e lento frangersi sulle ghiaie del lido, il gorgoglio più lontano dell'acqua rotta tra le pile del ponte, e il tonfo misurato di que' due remi, che tagliavano la superficie azzurra del lago, uscivano a un colpo grondanti, e si rituffavano. L'onda segata dalla barca, riunendosi dietro la poppa, segnava una striscia increspata, che s'andava allontanando dal lido. I passeggiatori silenziosi, con la testa voltata indietro, guardavano i monti, e il paese rischiarato dalla luna, e variato qua e là di grand'ombre. Si distinguevano i villaggi, le case, le capanne: il palazzotto di don Rodrigo, con la sua torre piatta, elevato sopra le casucce ammucchiate alla falda del promontorio, pareva un feroce che, ritto nelle tenebre, in mezzo a una compagnia d'addormentati, vegliasse, meditando un delitto. Lucia lo vide, e rabbrividi; scese con l'occhio giù giù per la china, fino al suo paesello, guarda fisso all'estremità, scoprì la sua casetta, scoprì la chioma folta del fico che sopravanzava il muro del cortile, scoprì la finestra della sua camera; e, seduta, com'era, nel fondo della barca, posò il braccio sulla sponda, posò sul braccio la fronte, come per dormire, e pianse segretamente.

Addio, monti sorgenti dall'acque, ed elevati al cielo; cime inuguali, note a chi e cresciuto tra voi, e impresse nella sua mente, non meno che lo sia l'aspetto de' suoi più familiari; torrenti, de' quali distingue lo scroscio, come il suono delle voci domestiche; ville sparse e biancheggianti sul pendio, come branchi di pecore pascenti; addio! Quanto e tristo il passo di chi, cresciuto tra voi, se ne allontana! Alla fantasia di quello stesso che se ne parte volontariamente, tratto dalla speranza di fare altrove fortuna, si disabbelliscono, in quel momento, i sogni della ricchezza; egli si meraviglia d'essersi potuto risolvere, e tornerebbe allora indietro, se non pensasse che, un giorno, tornerà dovizioso. Quanto più s'avanza nel piano, il suo occhio si ritira, disgustato e stanco, da quell'ampiezza uniforme; l'aria gli par gravosa e morta; s'inoltra mesto e disattento nelle città tumultuose; le case aggiunte a case, le strade che sboccano nelle strade, pare che gli levino il respiro; e davanti agli edifici ammirati

dallo straniero, pensa, con desiderio inquieto, al campicello del suo paese, alla casuccia a cui ha già messo gli occhi addosso, da gran tempo, e che comprerà, tornando ricco a' suoi monti.

Ma chi non aveva mai spinto al di là di quelli neppure un desiderio fuggitivo, chi aveva composti in essi tutti i disegni dell'avvenire, e n'è sbalzato lontano, da una forza perversa! Chi, staccato a un tempo dalle più care abitudini, e disturbato nelle più care speranze, lascia que' monti, per avviarsi in traccia di sconosciuti che non ha mai desiderato di conoscere, e non può con l'immaginazione arrivare a un momento stabilito per il ritorno! Addio, casa natia, dove, sedendo, con un pensiero occulto, s'imparò a distinguere dal rumore de' passi comuni il rumore d'un passo aspettato con un misterioso timore. Addio, casa ancora straniera, casa sogguardata tante volte alla sfuggita, passando, e non senza rossore; nella quale la mente si figurava un soggiorno tranquillo e perpetuo di sposa. Addio, chiesa, dove l'animo tornò tante volte sereno, cantando le lodi del Signore; dov'era promesso, preparato un rito; dove il sospiro segreto del cuore doveva essere solennemente benedetto, e l'amore venir comandato, e chiamarsi santo, addio! Chi dava a voi tanta giocondità e per tutto, e non turba mai la gioia de' suoi figli, se non per prepararne loro una più certa e più grande.

Di tal genere, se non tali appunto, erano i pensieri di Lucia, e poco diversi i pensieri degli altri due pellegrini, mentre la barca gli andava avvicinando alla riva destra dell'Adda.

1. Esponi sommariamente il passo letto e colloca nell'opera di appartenenza, analizza il suo contenuto, colloca l'autore e le sue opere nel contesto storico-letterario.
2. Qual è la caratteristica dominante del paesaggio descritto da Manzoni?
Quale significato attribuisce al pianto di Lucia? Che cosa ci rivela la sua indole?
Quale sensazione suggerisce l'avverbio "segretamente" che accompagna il pianto viene caratterizzato?
3. Fai l'analisi del periodo della prima frase del testo analizzato.

Merila za ocenjevanje so objavljena v poglavju 3.3.2.

6.2.2 Razlaga poezije

Leggi correttamente il testo proposto:

Lavandare di Giovanni Pascoli

Nel campo mezzo grigio e mezzo nero
resta un aratro senza buoi, che pare
dimenticato, tra il vapor leggero.

E cadenzato dalla gora viene
lo sciabordare delle lavandare
con tonfi spessi e lunghe cantilene:

il vento soffia e nevicata la frasca,
e tu non torni ancora al tuo paese!
Quando partisti, come son rimasta!
Come l'aratro in mezzo alla maggese.

1. Leggi il testo, analizzalo sotto il profilo del significato (cogli i contenuti espliciti ed impliciti) e del significante, interpretalo adeguatamente e ricostruisci la poetica dell'autore nel contesto storico-culturale di appartenenza. Esprimi un tuo giudizio motivato.
2. Individua le notazioni visive e quelle sonore che appaiono in questo madrigale e indica le strofe in cui appaiono. Quale oggetto è simbolo della solitudine?
3. La sonorità del canto viene resa dal poeta tramite riferimenti sonori (onomatopee, accenti, assonanze) e pause. Ricerca alcuni esempi nel testo. Qual è il sentimento dominante in questa descrizione del paesaggio? Tristezza, rassegnazione, mestizia, disperazione, altro? Motiva la tua risposta.

Merila za ocenjevanje so objavljena v poglavju 3.3.2.

7 KANDIDATI S POSEBNIMI POTREBAMI

Z Zakonom o maturi in na njegovi podlagi sprejetimi podzakonskimi akti je določeno, da kandidati opravljajo maturo pod enakimi pogoji. Kandidatom s posebnimi potrebami, ki so bili usmerjeni v izobraževalne programe z odločbo o usmeritvi, v utemeljenih primerih pa tudi drugim kandidatom (poškodba, bolezen), se lahko glede na vrsto in stopnjo primanjkljaja, ovire oziroma motnje prilagodi način opravljanja mature in način ocenjevanja znanja.⁴

Možne so te prilagoditve:

1. opravljanje mature v dveh delih, v dveh zaporednih izpitnih rokih;
2. podaljšanje časa opravljanja (tudi odmorov; mogočih je več krajših odmorov) in prekinitev izpita splošne mature po potrebi;
3. prilagojena oblika izpitnega gradiva (npr. Braillova pisava, povečava, zapis besedila na zgoščenki, zvočni zapis besedila na zgoščenki ...);
4. poseben prostor;
5. prilagojena delovna površina (dodatna osvetlitev, možnost dviga mize ...);
6. uporaba posebnih pripomočkov (računalnik, Braillov pisalni stroj, ustrezna pisala, folije za pozitivno risanje ...);
7. izpit s pomočnikom (npr. pomočnik bralec, pisar, tolmač v slovenski znakovni jezik, pomočnik za slepe in slabovidne);
8. uporaba računalnika za branje in/ali pisanje;
9. prirejen ustni izpit in izpit slušnega razumevanja (oprostitev, branje z ustnic, prevajanje v slovenski znakovni jezik);
10. prilagojeno ocenjevanje (npr. napake, ki so posledica kandidatove motnje, se ne upoštevajo; pri ocenjevanju zunanji ocenjevalci sodelujejo s strokovnjaki za komunikacijo s kandidati s posebnimi potrebami).

⁴ Besedilo velja za vse predmete splošne mature in se smiselno uporablja pri posameznem izpitu splošne mature.

8 LITERATURA

Učbeniki in učna sredstva, ki jih je potrdil Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje, so zbrani v Katalogu učbenikov za srednjo šolo in objavljeni na spletni strani Zavoda Republike Slovenije za šolstvo www.zrss.si.